

այս տեսակետին ներքև միայն կուզենք խօսիլ այն Պիւճէին վրայ :

Ոսմ. Պիւճէին վրայօք խօսուած ատեն , երկու կարծիք կայ որոց դէմ կանխաւ պէտք է դդոյշ կենալ :

Մէկն այն է թէ Թուրքիոյ մէջ մինչև այս վերջին ժամանակներս հրատարակեալ Պիւճէներն հեռի էին՝ երկրին դանձային իրական վիճակը ճշգրտապէս ներկայացնելու հանգամանք մ'ունենալէ :

Պէտք է գիտնալ թէ պիւճէն երկու տեսակ է , մին ենթադրական , որ յառաջիկայ տարուան մէջ ըլլալիք հասութից և ծախուց գումարը կը ներկայացնէ , միւսն ալ իրական Պիւճէն՝ որն որ լրացած տարւոյն մէջ իրօք եղած հասութից և ծախուց պատկերը կամ կշիռը ցոյց կ'տայ :

Մինչև ցարդ Թուրքիոյ մէջ քաղաքականութենէն այդ ենթադրական պիւճէներն էին՝ զաւելով իրական պիւճէներուն՝ աւսոնց հոսն անգամ չկար , թէ պէտ ասոնք պիտի ըլլային միակ ճշմարիտ և վստահութեան որժանի հաշուեցոյցը , ասոնք մինակ՝ որք ոչ թէ ենթադրական գումարներ՝ այլ իրական հաշիւներ պիտի պարունակէին , կանոնաւոր և քաղաքակիրթ ազգաց մէջ , կառավարութեան մը վարչական համարաւորութիւնըն ըսել է իրական պիւճէն , որն որ նոյն տարւոյն լրանալէն անմիջապէս վերջը կ'մատուցուի խորհրդարանին , ըստ այնմ երկրին վարչական արարքը քննելու և վճռելու համար , թէ ազգին կամացը համաձայն վարուած է թէ ոչ :

Մեր մէջ մինչև վերջին տարիներս կառավարութիւնը վարական համարաւորութիւն ընելու սկզբունքը ընդունած չըլլալով , զարմանալի չէ որ ենթադրականը հրատարակելէն յետոյ , իրականը երեւան հանել չուզէր :

Իսկ այսօր , երբ սահմանադրութեան սկզբանցը համեմատ՝ Բ. Դրան կառավարութիւնը վարչական մասին պատասխանատու է խորհրդարանին առաջը , և որովհետեւ վարչական պատասխանատուութիւնըն ալ՝ դանձային և հարկցչինուածոյ ու կրթութեան համարաւորութիւն մը կենթադրէ , բնականաբար իրաւունք ունիմք հաւատալու թէ , այդ համարաւորութեան սկզբնամբը՝ մեք ևս այսուհետեւ ենթադրական պիւճէներէն զատ , նաև ի լրումն դանձոյին տարւոյն՝ իրական հաշուեցոյցներ ալ պիտի ունենամք , առանց որոյ անկարելի

է որ կառավարութիւն մը կարենայ վարչական համարաւորութեան պարտականութիւնը կատարել : Եթէ կառավարութիւնը այսուհետեւ ալ շարունակէ իրական պիւճէ չհրատարակել , վարչական համարաւորութեան կամ պատասխանատուութեան մասը այլ ևս ի սպառ մտքէ հանելով , մեռեալ տաւ մ'ըմբռնելու է :

Միւս սխալ կարծիքն ալ այն է թէ՝ երբ Թուրքիոյ դանձային վիճակին վրայօք խօսք կ'ըլլայ , շատեր կըսեն թէ Տաճկաստան բնական անթիւ հարստութիւններ ունի , այնպէս կարծելով որպէս թէ ասոնք կարենային անմիջական և անյապաղ օգուտ մը բերել , միայն թէ կառավարութիւնը անգամ մը ուզէ ասոնց ձեռք զարնել ասոնց , էրեսն թէ Թուրքիա չանչլի անտառներ ունի , ամեն տեղ մեծամեծ և առատ հանքեր կ'գտնուին , ընդարձակ դաշտեր կան հերկելու , ցորեն հասցնելու , մարդ չինելու և կամ անասուն մեծցնելու յատուկ այդի ըլլալու տեղեր՝ որք առատ հունձք կրնան բերել :

Ասոնց ամենքն ալ շատ ճշմարիտ է , բայց սխալը հոն է թէ , շատեր ասկէ սա հետեւութիւնը կ'հանեն , որպէս թէ բնութեան այսքան հարստութեամբ օժտուած երկիր մը , որն որ անցելոյն մէջ ալ յաջող և բարեկեցիկ վիճակ մ'ունեցեր է , եթէ ներդութեան կամ դժուարութեան մ'ալ հանդիպի , ասոնք վարկեանակա՛ն և անցաւոր բան մ'եղած կ'ըլլան , և թէ շատ չանցած՝ ինքը կարող կ'ըլլայ բոլոր այդ գանձային դժուարութեանց ալ յաղթելու :

Ասի շատ սխալ հետեւութիւն մն է : Եւ թերևս կ'իշխեն ընթերցողք թէ անցեալ տարի ալ ճիշդ այս միջոցներս էր , որ միևնոյն ինդրոյն վրայօք տեղական հայ թերթերէն մէկուն հետ վիճարանութեան բռնութեանք , և հակառակորդին մեր մէկ պատասխանովը կորակոր փախուստ տուաւ , չլրնալով իր ըսածը հաստատելու : Ասոր համար քիչ մ'առաջ ըսինք թէ մեր հրապարակի հայ խմբագիրներէն չկայ մարդ մը՝ որ այս տեսակ ինդիւններու մասին դատում մ'ընելու կարողութիւն հմտութիւն և ձեռնհասութիւն ունենայ :

Բնական հարստութիւն ունեցող ունեցող մինակ Տաճկաստան չէ , այլ ուրիշ երկիրներ ալ ունին զայդ , բայց ոչ նուազ կարօտ ու չքաւոր են դարձ-

եալ այդ երկիրներն : Այս մասին Սպանիա և Հարաւային Ամերիկայ կրնան բաւական ապացոյց մը համարուիլ , Տաճկաստան ալ այսօրուան օրս ասոնցմէ շատ վար չմնար կարօտութեան և չքաւորութեան մասին , բնական հարստութեան խշտիներ ունենալուն հակառակ իր ծոցը : Վասն զի ասոնք մեր դուս պիտոյցը կարենալ դործածուելու , և կառավարութեան ալ օգուտ և հասոյթ բերող ըլլալու համար , երկար տարիներու ուշաւառութեանց կարօտ են : Անմատչելի չքանուած ու չգործուած երկիրներն , հանքերն ու անտառներն երբէք չեն կրնար Պիստութիւն մը անանկութիւնէ ազատել , և անտառ ու հանք մ'ալ բանեցնելու և արդիւնաբեր վիճակի մը մէջ դնելու համար , քանի մը ամիսը կամ սոսի կամք ու փափաք մը բաւական չեն : Թուրքիա ունէր այդ հարստութիւններն այնպէս չէ , բայց պիւճէնուս բացը որ 7 և 3 միլիոն էր , 75 և 112 միլիոնի , այս տարի ալ 12 միլիոնի , արտաքոյ կարգի ծախուց գումարն ի բաց թողալ , և այդ հանքերն ու անտառներն՝ պարտքերնիս վիճարելու անկարողութենէն չլքըցին վերկել զմեզ :

Բնական հարստութեանց և անմիջական օգուտ բերող կամ անյապաղ դործածուելիք նիւթոց և արժէքին մէջ մեծ տարբերութիւն կայ , զորս իրարմէ հարկ է որոշել , եթէ չեմք ուզեր աւագի վրայ հիմնել չէնքերնիս :

Այս երկու թիւը կարծիքներն ուղղելէն յետոյ , ուրիշ մէկ քանի դիտողութիւններ ալ ունիմք , զորս պիտի ընենք յաջորդ յօդուածով մը :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

Բարեկ 7 մայիս

Պաշտօնական Յորդերթը՝ կատարեալ չէղքութիւն պահելու մասին կառավարութեան ըրած յայտարարութիւնը կ'հրատարակէ :

Պուրբէշ 6 մայիս

Նիքօլա մեծ դուքսը Իպրայիլ այցելութիւն մ'ըրաւ : Բուսք Բէնիի և Խամայիլի կողմէն Գանուրի գետեզերքներն կ'ամրացնեն :

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Նիստ 98. 28 ապրիլ

Օսմ. երեսփոխանաց Ժողովոյ երէկուան հրապարակային նիստը ամենէն կարեւորն ու նը-

շանաւորն եղաւ , Յորդերթն էլ զած ըլլալով տպագր. օրինաց ծրագրին վրայ բացուած վիճարանութեան շարունակութիւնը , որոյ սկզբնաւորութիւնը նախորդ Բշ. աւուր դռնփակ նիստին մէջ եղած էր :

Կառավարութեան անդամաց յատուկ նստարանին վրայ բաղմած կ'գտնուէին Ներքին գործոց պաշտօնէի խորհրդական Գոթաքի բաշա և տպագր. գրասենեկին վերապետը Մաճիտ պէյ :

Նախընթաց նստին մէջ ծրագրին մինչև կրդ յօդուածը վիճարանութեան տանուած և բնագումար ըլլալով , որոնք լրագրագետի մ'ունենալիք հանգամանոցը կ'փրորիւնէին , երէկուան նիստը գրեթէ ամբողջ ճրդ. յօդուածին վիճարանութեամբն զրադեցաւ : Սոյն յօդուածը՝ զուեշտակին յօդուածներն ու ծագրանկարներ պարունակող թերթերուն հրատարակութիւնը բացարձակապէս կարգիւէր :

Այս յօդուածը Էրեսփոխանաց , մանաւանդ քրիստոնեայ անդամաց շատին կողմէն ազդու ընդդիմութեան մը հանդիպելով , քննիչ մասնագործող կարծիքը լսուելէն , յետոյ , որպագր. գրասենեկի վերապետը Մաճիտ պէյ խօսք առաւ յիշեալ արդիւն յօդուածը պաշտպանելու համար :

Մինչև ցարդ բոլոր զուեշտական թերթերն հանրութեան ձեռքէ մը զատ ուրիշ օգուտ մը տուած չունին , հասարակութիւնը կրթելու և հրահանգեհամար զուեշտական թերթերն բնաւ օգնած չեն , ընդհակառակն հասարակաց բարոյականը աւելու նպատակ են : Զուեշտական թերթերուն այս յատկութիւնը Էրեսփոխի մէջ ալ ճանչցուած է , ուր երեւելի հրմուտ և լրջամիտ անձնք արժողութիւն կ'յայտեն զուեշտական թերթերուն գոյութեանը : Մեր մէջ ալ խել մը անձինք ստակ վաստակելու շահախնդրութեամբ , կամ սա ու նա անձին ներքին կամ ընտանեկան կեանքն ու պատիւը ծաղու նիւթ կընեն , և կամ անհանձնութեան անպարկեշտ ծաղրանկարներով աղայոց և ընտանեաց համեստութիւնը կը վիրաւորեն , ուստի և այս վընասները նկատելով աւելի լաւ է զուեշտական թերթերուն չը հրատարակուելը , քան թէ հրատարակուելով գայթակղութեանց առիթ ըլլալը :

Մաճիտ պէյի սոյն եղրակայութեանը վրայ նորէն բաղմայութիւ երեսփոխանք խօսք ուղեցին :

Վասիլյան Է.Ֆ.—Այդ յօդուածին նկատմամբ ժողովն արդէն իր կարծիքը յայտնեց, ուստի աւելորդ է այդ մասին վիճաբանութիւնը երկարել:

Սեպուհ Է.Ֆ.—Քանի որ Սահմանադրութիւնը լրագրական աղատութիւն կ'հաշակէ, և քունի որ զեղծումներն պատժելու և յուղղութիւն անելու յատուկ օրէնք և դատարաններ հաստատուած են, կառավարկեմ որ այդ արդելի յօդուածը բոլորովին վերնայ օրինայ ծրագրին մէջէն:

Մ. Խարաճեան Է.Ֆ.—Մանկտ պէյի ըսածին պէս եթէ դայթակցութիւն պատճառող արուեստներու դրաղդներն իբրեւ «յեթ» բայարձակապէս արգիլել հարկ է, ներքին գործոց պաշտօնէսութիւնը նախ Գարակէօզն ու Մէյլտան Օյունուն պէտք է արգիլէ:

Իւլէմա մը.—Քանի որ դաւաշտական թերթերը մարդ վիրաւորելէ ու բարոյական ապականելէ դատ ուրիշ բան չեն ընիր, աւելի լաւ է չհրատարակուիլ:

Վասիլյան Է.Ֆ.—Եթէ վնասութիւն գործերն լրորողին արգիլելու սկզբունքն ընդունինք, այն առնն պատժական օրէնքներու հարկ չմտար, ասով հանդերձ չկայ աշխարհիս վրայ բան մը՝ որ իր զեղծման կողմը չունենայ, ասոր համար ալ դատարաններ կան, ուր վնասուողը կրնայ գիմել փոխարինութիւն պահանջել:

Բօսթաքի փշ.—Այդ թերթերը գիտեն իրենց ծաղրելիք կամ հեղինակի անձերը, որոնք իրենց արժանապատուութեանը չեն ձգեր այդպիսի խմբագրի մը հետ դատի մտնելու, երկրորդ՝ եթէ դատի ալ մտնեն, այդ թերթերն այնպիսի բռնաւոր մը կ'ընեն, որ շատ անգամ փոխուտի ճանբայ մը կը թողուն իրենց, երրորդ՝ եթէ ամեն այս տեսակ հրատարակութեանց համար դատի գիմել պէտք ըլլայ, աւելութեան դատարաններն՝ լրագրական դատերէն զատ ուրիշ գործ նախելու ժամանակ չպիտի կրնան ունենալ: Այս անպատեհութեանց բարձմանը համար էր որ դաւաշտական թերթերուն բարձումը հարկ և արժան տեսնուած է:

Մ. Խարաճեան Է.Ֆ.—Լրագրաց միշտ դէշ կողմը ցոյց տալու ջանալով, լաւ կողմերին կը մոռցուի կոր նկատել: Դատաւարտելի կարծուած այդ հեղինակութիւնն ու ծաղրն անդամ իր օգուտն ունի, ասով այդ ծաղրը ենթարկեալ անձը եթէ պակասութիւն մ'ունի, զայդ

տեսնելով կաշխատի իր թերութիւնը շտկելու, և ասի՝ յորդորանքէ, խրատէ, պատժէ և տուգանքէ՝ աւելի անմիջական և ազդու ներգործութիւն մը կընէ թերի և պակասաւոր անձանց վրայ, որպէս զի ուղղեն զիրենք և հասարակայ ծաղրարժանի չըլլան:

Նարաշ Է.Ֆ.—Մանկտ պէյ ըսաւ թէ Եւրոպայի մէջ ալ տագոհութեամբ կ'նկատուի դաւաշտական թերթերն, բայց կը խնդրեմ որ բացատրէր թէ ինչո՞ւ համար այդ անհաճոյ համարած թերթերուն հրատարակութիւնը վերցնելու չեն ձեռնարկած ու այնպէս թողած են շարունակել:

Վասիլյան Է.Ֆ.—Առաջին անգամ սոյն ծրագիրը նկատողութեան առած ատենինս, ըսինք թէ ասի պատժական օրէնքէն զատ ուրիշ բան մը չէր, ինչու որ 1355 130 լիւրա տուգանք, պատիժ, բանտարկութիւն, վերջապէս պատիժէն զատ ուրիշ բան չկար մը: Կարծել թէ ազատութիւնն ու զարգացումը ուղղած բան մը՝ ասանկ պատիժներով հնար է զարդայնել, անկարելին հաւատալ և ձեռնարկել գործոյն լեզուէն չհասկնալ ըսել է: Քանի որ զեղծմանց առաջին անգամը յատուկ օրէնքներ ունինք, ազատ թողելու է ո՞վ որ ինչ աւասակ թերթ ուղէ՞ հրատարակէ, զարգացումն ու լրագրական աղատութիւնը այս կերպ կը հասկնամ ես:

Եւսէնի Իւլէմա երեսփոխանը.—Կըսեն թէ ներկայ ծրագիրը պատժական օրէնք մը կարծեր են: Այո՛, այդպէս պէտք է ըլլայ, ինչու որ մեր մէջ եթեպէնքը շատ են:

Գօզանի Իւլէմա երեսփոխանը.—Չաւաշտական թերթերը քանի որ հասարակայ և աղայոց բարոյականը կ'ապականեն, լաւ է վերնադնել:

Վասիլյան Է.Ֆ.—Մեր մէջ «էտէպօիզ» շատ կայ ըսուեցաւ, կ'ըսողքեմ՝ այդ խօսքին դէմ, մենք ամենքնիս ալ հանրութեան մէկ մէկ անդամներն ենք հոս, ուր «էտէպօիզ» գտնուած ըլլալն չենք ընդունիր և ոչ մէկերնիս ալ, ուստի կ'յուսամ թէ ետ կ'առնէ մեր ընկերն այդ անկարկութիւնը:

Եւսէնի երեսփ.—Ես այդ բառը ոչ թէ սոյս ժողովին համար, այլ մեր գաւառին բնակչացը նկատմամբ ըսի:

Նէօֆիլ Է.Ֆ.—Չաւաշտական թերթերն իրենց երգիծաբանութիւններէն կարենալ խոստովել նաեւ համար, դատի ենթարկելն ալ օգուտ մը չունի, ուստի բոլորովին վերցնելու է:

Հասան Ֆէհմի Է.Ֆ.—Լրագրութեան մասին ամենէն վնասակար կարծուած բանն անգամ իր օգուտն ունի, զաւաշտական թերթերուն դէմ եղած ամենէն մեծ ամբաստանութիւնը բարոյականի և պատուի դպչելու կետերն են: Բարոյականի մասին —ինչպէս շատ լաւ գիտեւ տուաւ Խարաճեան Է.Ֆ.— զաւաշտականներէն առաջ Գարակէօզը, Մէյլտան Օյունուն, Բանտովմա և այլ այդ աեսակ անպարկեշտ խաղեր ներկայացնող տեղերը գոցելու է, ասոնք ազատ թողով մինակ թերթը վերցնելը՝ սկզբան մ'ուղիղ հետեւութիւնը չէ: Ասկից դատողայ մը երբ անհամեստ կարծուած թերթ մը կարգայ, գոնէ գիր կամ ընթերցում սովորած ըլլալու շահ մը կ'ունենայ, բայց ինչ շահ կ'ունենայ երբ լիարգոսարաններն երթալով այն անհամեստ խաղերուն ակնհետ լինի, և կամ ո՞վ կարգելու արգայ մը թէ ատանկ տեղեր չերթայ: Գալով պատուի մասին, թերեւ 1000 ընթերցողներէն 2ը իրենց պատիւը անարգեալ պիտի կարծեն, բայց ինչ իրաւունք է որ այդ 2ին վնաս մը չգալու համար՝ մնացած 998ը իրենց ստանալիք օգուտէն զուրկ մնան: Վերջապէս զաւաշտական թերթերն ինչքան ալ վնաս կարենան հասցնել դարձեալ բոլորովին արգիլուելու չեն:

Նախագահը քուէի դնելով յիշեալ ծրագրուածը, որոշուեցաւ էր որ այդ յօդուածը բարեփոխուի:

Անկէ ցրդ յօդուածին անցնելով, կարճ վիճաբանութենէ մը յետոյ, փոքր բարեփոխութեամբ մը այս ալ ընդունուեցաւ, և ատենը գոցուեցաւ ժամը 6ին:

Յայտնապէս մեր խնդակցութիւնը և շնորհակալութիւնը կ'ուղղեմք լրագրութեան իրաւունքը պաշտպանող մեր պատուարժան երեսփոխանաց:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիոյ քաղաքական ու ռազմագիտական բլանք քիչ քիչ յայտնուել կոկսի: Ասի գիտնալով որ Պուլկարիա մտնելուն պէս Անդղիա և Աւստրիա միջամտելով գործը դեպանաժողովոյ մը յանձնել պիտի առջարկեն, մինչև այս կարգադրութիւնը՝ իրաց ներկայ վիճակը պահուելով, միւս կողմէն ճանչելով Ռուսիա որ Բուսէլի կողմէն երկիր բնաւ չպիտի կարենայ առնուլ, բայց Ասիոյ կողմէն կայ հաւանականութիւն մը գոնէ ձեռքը գտնուածը գրաւելու, ուստի և կ'ընայ որ

Յրաթի բանակը Գոնուրը Հանցած՝ կովկասեան բանակը Հայաստանի մէկ մասն ուղարկուի մը ձեռք անցնէ, որպէս զի ասոնք իր ձեռքն ըլլալով գործին կարգադրութիւնը դեպանաժողովոյ մը մնայ: Ռուսի մինչդեռ Բուսէլի բանակը Գոնուրի եւ շերքը ներկայ բարակ ամրոնաւոր կաշխատի, ասիոյ կովկասեան բանակը կ'նայի որ Մուսթար բաշայի զորախումբը բայդաշտի վրայ քաշելով ճակատամարտ մը տրուի, իսկ օսմանցիք քաշուելով բայդաշտի ճակատամարտէ, կարսի և Էրզրումի մէջ զորաւոր դիրքեր և կիրճերը բռնած կենալով թշնամոյն կսպասեն, որ մեծ դժուարութիւն պիտի քաշէ անցնելու, Հետեւաբար այժմ երկու ճանբայ կ'մնայ Ռուսիոյ, կամ պաշարմամբ նուաճել բերդերն —և ասի ալ երկար ատեմա կարօտ է, ինչու որ ամեն մէկը զորաւոր ամրութիւն և տարիի մը բաւելու չափ պաշար ունի, և կամ բերդերն պաշարելով, ինչպէս ըսած էինք, մեծ բանակաւ յառաջ քաշել —ասի ալ հիմախուսին եռապատիւր զօրք կուզէ: Ռուսի և այս վիճակին մէջ դեռ ատեն մ'ալ պիտի սպասէ Ռուսիա կը թուի, մինչև որ այս երկուքն մէկը ընտրէ:

—Պատիւէթ 2 օրէ ի վեր եւ լաւ զրոյց մը յիշելով, որպէս թէ Ռուսք Պայազլիա մտած ըլլան, կըսէ թէ այդ լուրն ստուգութեան կարօտ ըլլալով հանդերձ, այդ քաղաքն առնուած ալ ըլլայ՝ մեծ բան մը չէ, ինչու որ ռազմագիտական կարեւորութիւն մը և ամրութիւն չունի:

—Պայէզլիա Ռուսացմէ գրաւուելուն լուրն ստուգուեցաւ: Տեղական իշխանութիւնք Ռուսաց մօտենալը տեսնելով թողեր վան քաշուելը են: Այս քաղաքը Ռուսիոյ և Թուրքիոյ և Պարսկաստանի սահմանագլխոց իրարու կցուած անկիւնը կ'ընայ, բնաւ ամրութիւն և քաղաքապահ զօրք չունի:

—Օտէսայի մէջ լուր կայ եղեր թէ Արաւհանի մօտ օսմ: փոքր ամրոց մը 1200 զօրք անձնատուր եղեր է Ռուսաց: Բայց ասի ստոյգ չըլլալ կերելի:

—Թուրքայի կառավարչէն ասար. 24 թուով հասած հեռագիր մը կ'ընտելանէ թէ Ռուսք Գալաֆաթը գրաւեր են, և ձերքօվայ ալ մանել կ'պատրաստուին:

Իսկ Գալաֆաթէն վիտինը ռաբալոժութեան բռնելին սուտ է:

—Երէկ Ղալաթիա յոյն դրամանենք մը բռնուելով, 25000 ղշի 30/նոց կեղծ թուղթ ելաւ վրայէն, Մէհմետ Ալի բաշա խանի յոյն նպարավաճառն ալ մեղսակիցն ըլլալով:

ԱԶԳ

ՍՈՒՐԵՆՆԱՆ ԵՐԿՍԵՐ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՅԵՆԵԿԵԱՅ ԵՒ ԳԻՇԵՐՈՐԻԿ

ուր գաղղիերէնի խօսակցութիւնը

պարտաւորի է

վարժարան նախադիմական

ու երկրորդական ուսմանց

Այստիկ փաշայի մեծ փողոցին վարի ծայրը, դեղադործի խանութին վրայ թիւ 115 ընդարձակ և օդաւէտ տունը 6 ամէն է փեր վարժարանի վերածուած է մեր անօրէնութեան ներքեւ. յաճախող մանկւոյն թիւն է իրր յիսուն. 11 պաշտօնեայք կան վարժարանի մէջ, որք ամենայն ճշգրտեամբ և արդիւնատր կերպիւ կ'աւարտարակին աշակերտներն ու աշակերտուհիները:

Աւրիշ հայ վարժարանաց մէջ ընդհանրապէս գտնուած ուսումը քննէն զատ, որոց աւանդելու մէթով թանկէ վարժարանին մէթոսին է, և կուսուցուին նաև բնագիտութիւն, տօմարակալութիւն, պատմ. եւրոպ. ռօթա (ձայնական երաժշտ.) և աղջկանց համար ձև ու կար ուսուցանելու մեծ շնորհ կը լուրի: Գաղղիերէնի, թաւադիտութեան և երկրաչափութեան բարձրագոյն դասերը գրեթէ բոլորու վին գաղղիերէնով կ'աւանդուին, իսկ միւս դասերն հայերէն. թէ՛ աշակերտք և թէ՛ աշակերտուհիք ճաշի, դրօսանայ և հանգստեան առեւտրերը գաղղիերէն խօսելու պարտաւորեալ են. այս բանին դիմելը վարժեցնելու համար վարժարանս մնայուն պաշտօնեայ մ'ունի, ամէն օր ալ խօսակցելու վարժութեան դաս կ'աւանդուի: Վարժարանս կընդունուին նաև երեք ու կէս տարեկան մանչ և աղջիկ մանուկներ, որոց դաստիարակութիւնը գորովասիրտ վարժուհւոյ մը յանձնուած է, և որոց համար Գերմանիոյ մէջ գործածուած դրօսալի և օգտակար խաղալիքներ կան վարժարանին մէջ: Պատիկ մանկանց ամսական թոշակն է 1 արծ. մնտ. եւսմանեայն կանխիկ. լեզու և ուսմանը ուսանողաց ամսաթոշակն է 2 արծ. մնտ. եւսմանեայն կանխիկ. անոնք որ ցերեկեայ ճաշը վարժարանէն ընել կուզեն, ամսական 3 արծ. մէ՛նիտ աւելի վըճարելու են:

Գիշերօթիկ աշակերտներն ամեն խնամք ու հանգստութիւն կ'ապրեն մեր ընտանեաց մէջ, իրեւ թէ իրենց տունն ըլլային. այսպիսեայ եւամսորեայ թոշակն է 8 օսմ. ոսկի կանխիկ. գաւառներէն զրկուելիք տղայք պէտք է որ մայրաքաղաքիս մէջ իրենց ծնողաց կամ պաշտպանաց ներկայացուցիչն ունենան:

Ծաղիկ շինել սովորի ուղող տիկնայք և աղջկանք ալ կընդունուին վարժարանին մէջ յատուկ սակարկութեամբ: Բիանայի ուսման յատուկ ջանք կը լուրի, դասատուն է բնիկ դաղը Օրբիորէ Զապիէ, վկայեալ Բարիզու: Երաժշտական վարժարանէն (քօնսէրվաթուոն). բիանօ դաս առնուլ ուղողներն եթէ վարժարանիս աշակերտներէն են, պիտի վճարեն ամսական 2 1/2 արծ. մնտ. իսկ եթէ

զրտէն միայն բիանօ դաս առնելու տիկնայք կամ օրբորդը դասն 3 արծ. մնտ. եւսմանեայն կանխիկ:

Ուղողը կընայ այցելել վարժարանին. ընդարձակ տեղեկութեանց համար ևս պէտք է վարժարան գալով անօրէնութեան հետ տեսակցիլ:

Տէր և Տնօրէն
77 մարտ
Ա. Ա. Սարգսեան

Խաւքէօյան Բրօթէրնայն թիւ 3 խողովարանին իմ խալինաէ պուլունան վառը պիւր արտասովելը օլուպ, վէ խալէյնէ իսթէտիդի մըդատարը վէրիլէպիլէճէդիլնաէն, զիտտէ մալիւմաթ ալմադ խալէյնէյլէր Ղալաթատա Մինասեան Ամէրիգան մադաղապընտա Մինասեան Պետրոս աղայա միւրաճաթ իլէմէլէրի իլան օլունտր:

Ղալաթիա ԳՇ. 26 Ապրիլ
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	09 03
Գոց	09 03
Բարձր գին	09 06
Յած գին	09 03

Փոխ. 63ի	Ֆր. 46
» 65ի	» 47
» 69ի	» 45
» 73ի	» 42
Գանձատու	14
Սօսիթէ Ժէնէրալ	2.17
Սօսիթէ Օթօման	1.20
Պանք տը Քօնսթ.	2.10
Քրէտի Ժէնէրալ	1.25
Թրամվէյ	1.50
Բուժ. Երկաթուղի	22 75
Բուժ. կորօն	
Քօնս.	»
Տոկոս	0/0
Ըբօր	—
Հէվալէտիզ	—

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օւմ. 100 րէն է հաշու)

Անդդ. ոսկի	109.26
Գաղղ. »	87.50
Բօլ	89.15
Քարպօն արծաթ	16.25
» թղթադրամ	14.
Քրքից	31.05
Հինգնոց	18.20
մէթալիք	19
Հերմակ մէճիտ	6.25
Պղինձ	180.
Թղթադրամ գոցուած	177.20

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳՂԵՐԵՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՎԱՍՆ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՅ

Աշխատակրեաց

Գ. Պաղատաբէան

Անդղիերէն լեզուն դիւրաւ ուսուցանելու ընթացքով յօրինուած այն Գերակառութիւնը, որուն իւրաքանչիւր կանոնաց վրայ առանձին առանձին հրահանգներ դրուած են խիստ դիւրութեամբ ուսով, կը ծախուի Զարմաքճըար Յակոբեան խան թիւ

12 Սրամեան տարարանը և Մէրճան գրադաճառ Սրապեան Պաղատաար աղայի խանութը Գին 2 ու կէս ֆր.

ԾՈՒԼԵՆ ՁԸ ԲՈՆՈՒԷԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻՆԵԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Ծովային ճանբորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն մէկ խահուէի գըգալ մը սոյն դեղէն առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ վերստին իւր հանգարան ու առողջ վիճակը կ'առանայ, կը գանա ի Լ. Յինեայի դեղարանը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, թիւ 108 մէկ շիշը 2 ու կէս ֆր. գնով:

ՄԻՆԱՅԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ

ԴՏՆՈՒԱՆ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցուել դեղը բոլորովին խառնելներէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'գործածուի ու բաղմաթիւ ցուել ու հիւանդութիւններ չլստով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գոլի, Ստամբուլի, մէջքի կամ Աղիքներու ցուել. ու նաև թանջը, Քօլէրա և այլ ամառուալ հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հեռեկալ կերպով կէս գաւաթ ջրի մէջ: Ղիւր ապուրի դրգալէն աւելի չաքար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փանառէ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ: Կոկորդի հիւանդութեանց և Ուռնցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու Ժամը կամ երկու ժամ մը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի դրգալ այն բաղադրութեան խմէ: Յօդադատի բիւմաթիլմ, Ուրբի ցուել, Ստամբուլի ու տեսակ տեսակ կուտակի ցուելու համար դուրսէն փանառէ քսիլով աղէկ մը շինուէ: Այլաւ, յի ցուել համար քիչ մը բամպակ փանառէի մէջ թափելով ցուած ակուային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցուել մը համար դուրսէն փանառէ քսիլ հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կը ըլլայ:

Մարմնոյն պարուած կամ ճըմլուած տեղերը բժշկելու համար վըտանգը պատահածին պէս փանառէն ան աղէկ մը լեցնելու է: Գաւառիկ և Լ. կարուած վէրքերը բըժշկելու համար արիւնը չի սրբած շուտով մը վէրքը կ'ապկու և կ'ապին վրայէն փանառէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը թղթի փանառէն նաև արիւնը շրջանը կ'արագացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զբոսցնէ:

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօրէն զրիւ աւելորդ կը

համարենք. դործածողները զայն միշտ կը գոլին, ուղղը կրնայ անձամբ փորձել. դինն աժան է: Կ'ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա Կ. Պոլս.:

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵԿՍՄ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՊԱՏՆԵՐԱԶԱՐԻ

1876

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Այս ընտիր դորձը որոյ օգտակարութիւնն ու կարեւորութիւնը ամեն ընթերցատէր նա մտածածդ տղայոց գատարարութիւնն փոփաքող տղաքոյնց յայտնի է, 1876 տարոյ Յուն վար 1 էն սկսեալ 15 օրն անգամ մը իրր հանդէս հրատարակուած է մինչև 1876 Վեկա. վերջ մաքուր թըղթով և աղիւ տպագրութեամբ:

Այժմ գործին ամբողջ տարեկանը (24 թիւ) քառուալ մեծադիր) 103 պատկերներով մասնաւոր խնամօք և մոյլելոյ կերպիւ քառթօէ կաղմուած կը գտնուի միայն փարիզու և Մէրճան չարչը Պաղատաար Աղայի գրատունները ի վին մէկուկէս մէճիսիլէ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՏԳ

ԳՐԻՏՏՈՆԵԱՅ ԸՆՏԱՆԵԱՅ

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ

Մէյնան Շարուն նշանաւոր այս գործն, որ ղխաւոր երեք էական հանգամանքներու, ամառնութեան, որդւոց և ընտանեաց վրայ հիմնել է հեղինակը, այսպիսի խառտական հեղինակութիւն մը խիստ արժան գատած է մեր ազգայնոց ալ օգտաւար ընելու նպատակաւ թարգմանութեամբ ի լոյս ընծայել Սրմաշու Ս. Ղառնդեանց գիւրթեայ վարժարանի աշակերտներէն արգայ Յակոբոս Կ. Սրապեան, և վառահօր հրատարակուած տպագրելով, փաճառի թիւ 6. Գաղափեան գրատունը:

Գին 1 ֆր. կամ 9 ղրշ.

Փողոց Չաղմաղճըար թիւ 20

ՄԷԼԱՆՕԺԵՆ

ԴԵՂԱԶՈՒՐ

ՃԵՐՅԱԿ ՄԱՋԵՐ ՆԵՐԿԵԼՈՒ

Այս դեղը, որ մէկ վայրկեանի մէջ և ամեն գոյնով կը ներկէ ճերմա մազերն ու մորուքներն, առանց վնասելով մարմին և առանց անախորժ ունէ հոտ մ'ունենալու փորձը ուսած յառկութիւն մ'ունենալով կը գտնուի Տէլլա Սուտայի, Զօպրանեանի և Բիւլիւքեանի դեղարանները: